

TEKSTY Z ULICY

Zeszyt kulturoznawczy nr 8

Redakcja
DOBROŚŁAWA WĘŻOWICZ-ZIÓŁKOWSKA
ELENA YAZYKOVA

Katowice 2004

Copyright © Uniwersytet Śląski, 2004. Wszelkie prawa zastrzeżone

Recenzenci:

Dionizjusz Czubała, Alojzy Kopoczek

Redakcja:

Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska

(opiekun naukowy Koła Naukowego Kulturoznawców Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach,
Wydział Filologiczny, Instytut Nauk o Kulturze)

Elena Yazykova

(opiekun naukowy Studenckiego Koła Naukowego Paleontologów „PARADOXIES”
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydział Nauk o Ziemi, Katedra Stratygrafii
Ekosystemowej)

Rycina na stronie tytułowej - Vladimir Arkadiev; projekt okładki - Michał Noszczyk

Wydawca:

Zespół pracowników naukowych, doktorantów i studentów
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Wydawnictwo i Agencja Autorska OFFMAX s.c.

Druk zeszytu sfinansowano ze środków Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2004

ISBN 83-87248-10-X

spis treści

Od redakcji
s. 4

Dobrosława WĘŻOWICZ-ZIÓŁKOWSKA:
O kontekstualności. Rozważania na marginesie „Teksów z ulicy”
s. 5

Aleksandra KUNCE:
Jak smakuje tożsamość?
s. 8

Mariusz JAZOWSKI:
Ciało i miejsce. O przestrzeni (ukraińskiej) toalety publicznej
s. 21

Maciej KONIECZNY, Tomasz ZAWADA
Karnawał albo „Pomarańczowa rewolucja”
s. 36

Anna MAJ:
Palimpsest urbanistyczno-kulturowy. O złożoności krymskiego miasta Kercz
s. 41

Vladimir ARKADIEV, Elena YAZYKOVA:
Półwysep Krym. Geologia, geografia, legendy.
„Święte” góry, „śpiewające” stepy i „płonące” Morze Czarne.
s. 58

KOMENTARZE:

Agnieszka GAWĘDZKA
Manifestacja polskiej i ukraińskiej tożsamości narodowej
w konflikcie o Lwów i Galicję Wschodnią w latach 1918-1919
s. 76

Olga WIECZOREK:
Obyczajowość świąteczna a tożsamość narodowa mieszkańców Ukrainy Zachodniej
na przykładzie sposobu obchodzenia Wielkanocy we Lwowie
s. 81

O Autorach
s. 99

Od Redakcji

Niniejszy zeszyt **Tekstów z ulicy**, kontynuując serię zeszytów naukowych pracowników i studentów kulturoznawstwa, proponuje nieco zmienioną, ściślej zaś – poszerzoną formułę zarówno „tekstu”, jak i „ulicy”. Jest, w istocie, kulturoznawczą mutacją dawnych zeszytów, skupionych na prezentacji i analizie folkloru współczesnego – zapisów terenowych plotki, sensacji, legendy miejskiej, słowem, mitów współczesnych w rozumieniu Dionizjusza Czubali – pomysłodawcy i założyciela serii.

W przyjętej tu koncepcji „ulicę” pojmujemy szeroko, jako metaforę przestrzeni spotkań z Innym – przestrzeni tyleż geograficznej, co mentalnej. To przestrzeń doświadczania Innego i siebie samego, właściwie - skrzyżowanie, obszar mediacji, na którym badacz, aby pozostać nadal wrażliwym, a jednocześnie czujnym i świadomym uczestnikiem interakcyjnego kontekstu, musi dokonać znanych sobie i „uświęconych” naukową tradycją *rites de passage* - rytuałów narracyjnego oswojenia tego, co bez owych narracji jest tylko doznaniem, potencjalnością dialogu, jaki można podjąć dopiero „za sprawą” i „poprzez” tekst.

Za zgromadzonymi poniżej tekstami autorów, którzy ową potencjalność przeobrażili w konkret naukowej wypowiedzi, skrywają się jeszcze inne teksty, teksty samej ulicy; nie wypowiedziane przez nikogo wprost, a-linearne, wielowymiarowe, anonimowe teksty krajobrazu, miasta, historii, obrzędu i ciała, teksty zdarzeń i ludzkich zachowań. Ludzi, poznanych w drodze, ale i w zastanych już źródłach, przynależących do przestrzeni tej kultury, z którą przyszło się spotkać autorom, która, wraz z postępem ich kulturoznawczej wędrówki, odsłaniała coraz to inne swoje wymiary, prowokując pytanie o swą tożsamość.

Przedstawiamy drobną próbę jej rozpoznania, pozostając w przekonaniu, iż geograficzna rozległość współczesnej Ukrainy od Lwowa po Kercz nad Morzem Azowskim, od Kijowa po Sewastopol nad Morzem Czarnym (doświadczona osobiście przez autorów podczas zorganizowanej w 2002 roku IX Studenckiej Wyprawy Kulturoznawczej Koła Naukowego Kulturoznawców, a także podczas badań terenowych, prowadzonych przez Studenckie Naukowe Koło Folkloroznawców w 2003 i 2004 roku) choć po części odpowiada jej kulturowej rozległości.

Odsłaniamy niewielki jej fragment, to, co nam samym udało się dostrzec i przełożyć na odautorski głos w dialogu, na wypowiedziany Tekst o ukraińskiej Ulicy.

o Autorach:

Vladimir ARKADIEV:

doktor, starszy pracownik naukowy Katedry Geologii Historycznej
Wydziału Geologii Uniwersytetu Sankt-Petersburgskiego, Rosja

Agnieszka GAWĘDZKA:

studentka IV roku kulturoznawstwa (specjalizacja: teoria i historia kultury),
Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Mariusz JAZOWSKI:

absolwent kulturoznawstwa (specjalność: teoria i historia kultury),
Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Maciej KONIECZNY:

student V roku kulturoznawstwa (specjalizacja: literatura i kultura popularna)
Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Aleksandra KUNCE:

doktor, pracownik naukowy Zakładu Teorii i Historii Kultury,
Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Anna MAJ:

absolwentka kulturoznawstwa (specjalność: filmoznawstwo), doktorantka
w Zakładzie Komunikacji Kulturowej, Instytut Nauk o Kulturze,
Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Dobrosława WĘŻOWICZ-ZIÓŁKOWSKA:

doktor, pracownik naukowy w Zakładzie Teorii i Historii Kultury,
Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Olga WIECZOREK:

studentka IV roku MISH (IV rok kulturoznawstwa, III rok bohemistyki),
Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Tomasz ZAWADA:

student IV roku kulturoznawstwa (specjalizacja: komunikacja kulturowa)
Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska

Elena YAZYKOVA:

doktor, pracownik naukowy w Katedrze Stratygrafii Ekosystemowej
Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Polska